

Tomáš Dérer
Pieseň o Muráni

Pieseň o Muráni

„Hrad Muráň je opradený toľkými povestami, legendami a rozprávkami, že človeka by ani neprekvapilo, keby niektorá z tých rozprávok ožila.“

Juraj Bán.

Les bol úžasne zelený, vietor tajomne šumel v korunách stromov, a vápencové skaly vyzerali ako bloky carrarského mramoru, pripravené pre sochára. Peter kráčal rýchlo, zhlboka vdychoval sýty horský vzduch, až ho chvíľami chytal závrat. Vyzliekol si prepotenú košeľu, dúškom vypil plechovkové pivo. A ďalej stúpал po strmom chodníku.

Cítil neuveriteľnú ľahkosť. Akoby všetky stresy, problémy a frustrácie zanechal dolu, ďaleko od týchto zázračných hôr a lesov. Dokonaný krach osemročného manželstva sa zrazu stal zlým snom, na ktorý treba zabudnúť. Vyslobodila ho práca, ako vždy. Rakúsky partner chystal dokumentárny TV seriál o krajoch bývalej monarchie, a časti točené na Slovensku mal pripraviť Peter. Všetko ostatné sa dalo hodiť za hlavu. Spoločný byt po rozvode predaný, pár osobných vecí odložených v garáži u kamaráta, nijaké korene, nijaké záväzky... Rakúšan ho poslal do terénu, čo lepšie ho mohlo stihnúť? Výlet. Ako dávno už nekráčal s rucksakom po lesných chodníkoch! Vlasta nenávidela hory, osem rokov len cestovali k moru, kde sa Peter nudil. A syn si radšej kazil oči pred playstation. Otca mu nahradili bytosti na obrazovke počítača. Ktovie, kto ho nahradil u Vlasty. Keby odišiel natrvalo, hádam si to nik nevšimne, nebyť trápnych scén okolo delenia majetku.

Lenže to je za mnou, pomyslel si Peter, teraz idem na Muráňsky hrad. V tomto kúte Slovenska ešte nebol. Dole v dedine si na mape overil, že obec má nadmorskú výšku nejakých štyristo metrov, hrad vyše deväťsto. Tých päťsto metrov rozdielu treba vyšliapať. Nevadí. Po rokoch, keď

výškové rozdiely znamenali len poschodia v budovách, tlačítka vo výťahu, konečne zdravý pohyb. Srdce búši, dych nestačí, nohy budú bolieť večer. V obci ho zaskočilo, že nijaký hrad zdola nevidel, len strmý, zalesnený končiar so skalnatými zrázmi, vystupujúci z objatia okolitých hôr. Zrúcaniny tristo rokov opustených hradieb ukryl les. V tej výške šlahajú vetry, búrky, zub času pracuje dvakrát rýchlejšie. Škoda, Muráň vraj býval najnedobytnejšou pevnosťou Horného Uhorska.

„Je to ešte ďaleko?“-spýtal sa skupinky turistov; mladá rodinka sa rútila dolu strmým chodníkom, v neprehľadnom kroví sa skoro zrazili. Bradatý tramp mávol rukou.

„Takovejch dvacet minut, možná patnáct. Ale hezký, člověče, paráda, máte tady na Slovensku věci k vidění!“

Peter chcel na oplátku riečiť čosi pochvalného o Prahe, ale nestíhal s dychom; kým vyšiel hlas, partia bola mimo dohľad. Za chvíľu dorazil k prameňu, chvatne sa napil. Náučná tabuľa ho poučila o chránených živočíchoch Muránskej planiny. No, medveďa by stretnúť nechcel...

Kde je ten hrad? Už musí byť blízko. Kdesi hore medzi zeleňou presvitali svetlé bralá, pri lepšom pohľade sa dali vytušiť aj zvyšky múrov. Peter opustil chodník a vyškriabal sa zráznym svahom po najkratšej ceste. Vypĺvajúc dušu sa doštveral ku bráne, štvorhrannej veži so šindľovou strechou. Posledná akotak zachovalá hradná stavba bola aj po stáročiach jediným vchodom do neprístupnej pevnosti. Snád sa nezrúti akurát teraz. Peter popod staré klenby vkĺzol na prvé nádvorie, akési predhradie. Prekračujúc zarastené haldy sutín sa vydriapal až na vrchol hory, trne hustého porastu ho nemilosrdne škrabali. O chvíľu už oddychoval na lavičke uprostred čistinky, iných turistov nevidel, jediným zvukom bol šelest vetra hladkajúceho lístie stromov. Korunami statných dubov presvitali slnečné lúče, záblesky jasu sa trblietali v zelenej záplave, akoby sa díval cez vybrúsený kryštál smaragdu. Idylka. Až teraz si všimol brečtanom obrastené rozvaliny, stratené v lese, kam ich ukryl čas. Tu kedysi hrdo stál hradný palác. Ktovie, čo ukrýva jeho sutou zasypané podzemie... každý hrad skrýva tajomstvá. Peter sa usmial. Dávno čítané povesti ožívajú v podvedomí, filmy, hľadači pokladov... Alebo pôsobí genius loci? Treba sa tu poobzerať. Hradný vrch je pevnosťou sám osebe, rozľahlú vrcholovú planinu po obvode chránia skalné zrázy, spadajúce do závratnej hĺbky, pozor, radšej neísť tak blízko ku kraju, zvetralý múr môže pod nohami povoliť... Tu niekde s hrstkou verných vzdorovala krásna Mária Széchy, zvaná Muránska Venuša, cisárskemu vojsku, ktoré hrad dlhé mesiace obliehalo; vojenskou akciou sa nedal dobyť. Mária bola vdovou po Vešeléni, ktorý spolu s mocnými vtedajšieho Uhorska a Sedmohradska chystal sprisahanie proti cisárovi Leopoldovi I.; sprisahanie bolo prezradené a Vešeléni sa otrávil na zámku v Lupči. A potom si prišla cisárova pomsta aj pre Máriu. Keď po dlhom obliehaní kapitulovala, slúbili jej slušné zaobchádzanie. A predsa ju uvrhli do temníc vo Viedni... Peter lovil v pamäti útržky jedinečného príbehu. Fraňo Vešeléni, šľachtic zo Strečna, ktorý sa mnohokrát vyznamenal v boji s Turkami, spoznal ohnivú čiernovlasú Máriu z Muráňa ako mladé dievča na bále v Prešporku. Zaiskrilo medzi nimi hneď, ale starý Széchy mal s dcérou iné plány. Fraňo tajne chodil pod Muráň, prespával v jaskyni, stretal sa s Máriou v lese, ale vydať sa musela za vplyvného Bethlena. Sklamany Vešeléni si vzal krehkú Žofiu Bošňákovú, zbožnú sväticu, ktorá sa viac vznášala v oblakoch, než chodila po zemi. Dúfal, že pri nej zabudne, on, chlap z mäsa a krvi? Až keď bola Mária vdovou a on vdovcom, prišiel zasa pod hradby Muráňa. Máriu držali v domácom väzení politicky inak orientovaní príbuzní, no podarilo sa jej v noci spustiť lano. Vešeléni so svojimi zbrojnošmi vyliezol hore, ovládol hrad a oženil sa s Muránskou Venušou. Čím vytvoril vďačný námet pre románopiscov. Napokon sa stal dušou osudného sprisahania a stratil všetko: postavenie, ženu, život. To je story ako od Dumasa! Zmienka v rakúskom seriáli je trochu málo. Zohnať tak peniaze na vlastný film... tu hore, pod modrým nebom a bielymi oblakmi, sa dá výborne snívať.

Z južnej bašty sa otváral výhľad na dedinu, trocha zaclonený ozrutným bralom. Pohľad ako z lietadla, až sa divil, že pod ním nič neburáca. Človek začne chápať, prečo mocní tohto sveta stavali svoje sídla na vysokých miestach, v strede medzi nebom (Bohom?) hore a prostými ľuďmi dolu.

Z úvah ho vyrušil šuchot v kroví za ním. To nebude jašterica. Okamih podvedomého strachu z medveda pomínul, keď z krovia vyšla mladá dievčina. Očividne Cigánka. Jeho prekvapený, ulavený úsmev opätovala, akoby to bol úsmev sympatie. Čo tu robí?- spýtal sa v duchu. Rómovia nebývajú turisti, do lesa chodia len zbierať huby, čučoriedky, a iné veci na predaj. Dolu v dedine ich videl mnoho, bohvie, akí sú, v aute nenechal nič cenné. Je sama?

„Nemáš náhodou cigaretu?“- spýtala sa, akoby šlo o najsamozrejmejšiu vec. Mohla mať dvadsať, a bola pekná. Hriva čiernych vlasov, koketný pohľad veľkých čiernych očí. Plné, zmyselné pery. Černošky mávajú také. Aj takúto čokoládovú farbu pokožky, ktorú Vlasta nezískala ani po mesiaci opekania sa na gréckej pláži.

„Nemám, bohužiaľ. Skúšam si odvyknúť, tak som si radšej nevzal.“-nebol si istý, či sa s ňou má púšťať

do reči, ale oči z nej nespustil. Oblečenie nemala akurát športové; ramienkové letné šaty, béžové s červenými kvetmi. Výstrih taký, že jej oblé prsia skoro vyskočili. Na nohách zodraté čierne lodičky. Vyzula si ich a sadla si na kmeň ležiaceho stromu.

„Tak si dám svoju.“-rozopla maličkú kabelku, prevesenú cez plece, a vytiahla krabičku Marlboriek-„nedáš si tiež? Fakt si odvykáš?“

Najprv pýta a potom ponúka? Peter ju pobavene sledoval. Vďaka predsudkom a neviditeľným bariéram by sa v meste nedal s Rómami do reči, ak nemusí. On, bratislavská elita. No tu boli sami dvaja, pôvod akosi nerozhodoval, a Peter cítil zrýchlený pulz. Posledné roky s Vlastou nestáli za nič, no namiesto aby si našiel frajerku, tým intenzívnejšie sa vrhal do práce. Nechcel mať pocit, že on rozbíja manželstvo. Ale telo vysmädne... Váhavo si prisadol na vyvrátený strom. Zapálila si, s náznakom úsmevu ho pozorovala. Vnímal každý milimeter jej tela, v slnečnej žiare sa kvapky potu leskli medzi jemnými čiernymi chlpkami, cítil jej sladkú vôňu. Letné šaty jej zčasti odhalovali stehná, zapínali sa vpredu, a spodný gombík mala odvážne rozopnutý. V medzerách medzi gombíkmi videl nahú pokožku, i čosi z čiernej kožušinky vykúkajúcej v lone. Očividne pod šatami nemala na sebe vôbec nič. Hééj... nemôže ju tak nápadne okukovať!

„Je fasa teplo.“ – povedala akoby mimochodom, a vyfúkla dym; asi sa zabávala na jeho rozpakoch.

„Čo tu robíš? Myslíš tu na hrade?“-dal si záležať, aby mu hlas znel nenútené.

„Niekoho hľadám... to je jedno. Som tu s kapelou Zlodeji koní. Teda, tak sa volajú.“-zasmiala sa-„Večer budú hrať pri Huberte.“

„Hubert- to je nejaký podnik?“

„Taká chata, či horský hotel. Hentam na Velkej lúke, ako je žrebčinec. Poznáš?“

„Ešte som tam nebol.“

„Dojdi večer. Fakt hrajú dobre. Teda vieš, taká naša muzika, romská.“

„Myslel som si.“-Petrovi sa zazdalo, že o tej ľudovej kapele už počul, nahráli jedno úspešné CD, možno dve. Škoda, že dnes nevzal kameru. Aj keď viac než partia hudobníkov ho v tomto okamihu zaujímala mladá divožienka vedľa neho, bezprostredná a nekomplikovaná.

„Ty s nimi spievaš? Myslíš s tou kapelou?“ – Peter vybral z ruksaku posledné pivo. Zase sa zamiala: „Vyzerám, že viem spievať? Teda viem... ale nie tak, aby som mohla vystupovať. Ešte nie.“

„Vyzerala by si tam dobre.“

„Možno.“-s predstieranou cudnosťou prehodila záhyb šiat cez obnažené stehno, v poslednej chvíli, už jej takmer videl... Mal som mlčať, nadával si v duchu Peter.

„Máš tam frajera? V kapele?“

„Čo myslíš?“- potiahla si z cigarety a chvíľu mlčala, natahovala ho -„Nie, nemám frajera. S tým mojím to skončilo. Bol žiarlivý, debil jeden.“

Ak chodí medzi ľuďmi takto oblečená, nie div, pomyslel si Peter.

„Dáš si pivo?“

„Daj. Dík.“-vypila mu ho celé.

„Musím ísť, pomáham chalanom pripraviť elektroniku.“

„Počkaj... môžem ísť aj ja? Robím vo filme, do týchto vecí sa vyznám.“

Pokrútila hlavou: „Nie, si cudzí. Feri nepustí nikoho ku svojim inštrumentom. Radšej prídi večer na vystúpenie. O siedmej.“

Odložila cigarety, vstala, skôr pobavene než v rozpakoch si zapla spodný gombík na šatách: „Skurvený gombík, stále sa rozopína, potom mi všetko vidno.“

Obula sa, červené lakované nechty zmizli v obdratých lodičkách. Peter horúčkovo rozmýšľal nad nejakým zaklínadlom, ktoré by ju dokázalo zdržať.

„Budeš tam aj ty? Vieš... rád by som sa s tebou zase stretol.“

„Prídi tam večer. Ak budeš chcieť, stretneš ma. Fakt robíš vo filme?“

„Fakt. Ako sa vlastne voláš?“-spýtal sa, keď dievčina už mizla v kríkoch.

„Anita.“

Peter za ňou fascinovane hľadel, kým sa posledný záblesk svetlých šiat nerozplynul v zeleni. Ani v najlepších časoch s Vlastou nezažil taký nával žiadosti. Ilúzie o láske a citoch stratil dávno, ale taká rýchlovka by potešila... Lenže, ak ju zle odhadne? Ponúkne jej peniaze, a ona sa urazí? A keby to malo byť viac, než jedna rýchlovka, bol by schopný si s ňou začať? Kamaráti, kolegovia v štúdiu, všetci by sa nestíhali diviť, že si zavesil na krk Cigánku. Najskôr by vyvolal zmes odsúdenia a závidi. No záleží na ich mienke? Vôbec, čo vie on sám o Rómoch, okrem predsudkov? On, elita... niekedy ho tá veľkomestská smotánka serie, má medzi nimi pocit, že lapá po čerstvom vzduchu.

Ktovie, či Anitu ešte stretne. Čo ak si všetko vymyslela? Čudne sa mu stiahlo hrdlo. Bolo by pochabé sledovať ju, kam ide? Na chodníku dolu nebolo nikoho. Odišla tak rýchlo? Alebo sa schovala a odniekiaľ z krovia ho pozoruje, zabáva sa? Hej, ne strácať glanc! Zbalil si ruksak a pustil sa dolu chodníkom. Chvíľu v duchu riešil, či nemohol byť pohotovejší, až dorazil k horárni na lúčnatom horskom sedle. Starobylá budova slúžila ešte posledným majiteľom rozpadávajúceho sa hradu na nocľah pri poľovačkách, teraz v nej sídlil bufet. Dva mladé páriky na terase, vnútri obvyklé Horalky-párky-pivo. Horalky Peter vynechal. Za pultom stál bradatý patriarcha v jágerskom

obleku, menom Juraj Bán – aspoň tak uvádzal úradný papier na stene, povolujúci prevádzku bufetu.

„Budete si priať aj nejaké pohľadnice?“

„Ďakujem, fotografujem... vlastne, táto je pekná, štyri si prosím. Máte to tu krásne. Škoda, že nik sa o ten hrad nestará.“

Juraj Bán mykol plecóm: „Snaha bola. Tolko sme aj so starostom vypisovali ministri kultúry... na niečo peniaze sú, na niečo nie. Občas tu nejakí nadšenci čistia areál od porastu, zadarmo, ale všetko málo. Chcelo by to aspoň zabezpečiť múry, skôr než sa tam niekto zručí. Vstup na vlastné riziko. Boli ste už hore?“

„Práve idem z hradu.“-Peter potlačil pokušenie spýtať sa, či Bán nezazrel mladú rómsku dievčinu – „Aspoň tabuľu o histórii by tam mohli dať.“

„Veru, málokde sa toho odohralo tolko, koľko pamätajú tie múry. Hrad je opradený toľkými povestami, legendami a rozprávkami, že človeka by ani neprekvapilo, keby niektorá z tých rozprávok ožila.“

Peter zamyslene prikývol: „Áno, aspoň na filmovom plátne. Čítal som niečo o Vešelénim a Muránskej Venuši. Škoda, že ich príbeh nesfilmovali ako trebárs Beňovského.“

„Muránska Venuša, to je najznámejší príbeh.“-prikývol Bán-“Ale sú aj iné. Viete, prečo sa to bralo vedľa hradu volá Cigánka?“

Peter prekvapene zdvihol obočie: „Tá skala, čo zacláňa výhľad na dedinu? Fakt sa tak volá?“

Bán mu to ukázal na turistickej mape: „Podľa povesti sa kapitán hradnej posádky zalúbil do krásnej mladej Cigánky. Viete, už vtedy zvykli na okolí táboriť Cigáni, ostali doteraz, akurát dnes majú domy a inak sa volajú... no a oženil sa s ňou, hoci ho hradná pani Mária Széchy varovala, nech to nerobí. On bol starší človek, často musel odchádzať z hradu pre služobné povinnosti, nuž a žena mu začala byť neverná s mladším dôstojníkom. Jedného dňa ju žiarlivý manžel vyhodil z okna hradu do priepasti. Práve pri tom brale, ktoré sa odvtedy volá na jej pamiatku. Podľa povesti sa Cigánkina duša občas zjavuje osamelým návštevníkom hradu a zvádza ich, aby už nikdy neprestali po nej túžiť a nenašli pokoj. Ako pamiatku na stretnutie im necháva čiernu ružu.“

Peter pocítil zvláštne mrazenie. To nemôže byť pravda... samozrejme to nie je pravda. Anita mala moderné šaty a rozprávala ako dievča z predmestia. Aj tak, magická zhoda okolností. Určitým pochmúrno-strašidelným spôsobom by to bolo dokonca pekné. Ale život ho odnaučil byť poverčivým. Dodnes si pamätá: keď sa so svojou prvou láskou chystal prvý raz bozkávať, bolo pred búrkou. V momente, ako sa ich ústa dotkli, sa zablysko, zahrnelo. Peter to chápal ako znamenie osudu, akože stretol tú pravú na celý život. Po mesiaci spoločného chodenia sa pohádali, neskôr sa vydala za iného. A Peter viac na znamenia neveril.

Juraj Bán ešte čosi rozprával o mizernej ceste, po ktorej jazdí hrkotavým Moskvičom ako zásobovač bufetu, o potrebe elektrickej prípojky, no Peter ho počúval len na pol ucha. Nevedel sa dočkať večera.

Muránska Veľká lúka je od hradu nejakých dvadsať minút peši cez les. Neďaleko poschodovej chaty Hubert vyrástlo improvizované drevené pódium; obecnstvo bude stáť či sedieť na tráve. Počasie prialo, zapadajúce slnko kreslilo dlhé tieň. Športovo oblečená mládež sa nalievala z plastových pohárov, niektorí boli z páliaceho slnka a piva hlučnejší, iných to už zmáhalo do ležata. Peter uvažoval, či tu nie je najstarší. Anitu nikde nevidel. Nejaký chlapík z miestneho úradu prečítal do mikrofónu privítanie na tradičnom festivale Gemerská pieseň, zažakoval miestnym chovateľom koní za finančnú podporu, a uviedol prvých hostí. Slabšia liga, usúdil Peter po pár sekundách. Až prišli na rad traja počerní mládenci, Zlodeji koní, husle, cimbal, gitara, dostalo to konečne štavu. Gitarista spieval precítene, v tom prefajčenom hlase bol smiech i plač. Ako sa dalo čakať z názvu kapely, v repertoári mali šlágre z muzikálu Cigáni idú do neba. Pikantné, Zlodeji koní spievajú na happeningu sponzorovanom chovateľmi koní, Peter sa skoro rozosmial. No posledný song bol z vlastnej produkcie, podľa slov gitaristu Feriho ho pripravili osobitne pre tento festival. Pieseň o Muráni. Bola to balada o nešťastnej láske syna hradného pána a chudob-

nej dievčiny, o láske, ktorú mladému šľachticovi rodičia zakázali, až obaja mladí dobrovoľne zahynuli, v pevnom objatí skočili do priepasti. Zdá sa, že pád do priepasti je v povestiach veľmi inšpirujúci prvok, usúdil Peter, ale pod naučeno-cynickou maskou cítil dojatie; naozaj spievali dobre.

“Ahoj. Som vedela, že prídeš.”

Peter sa prekvapene otočil a zbadal Anitu, ako sa k nemu prediera medzi okolostojacimi. Medzičasom sa preobliekla, mala na sebe červenú blúzku a čiernu minisukňu s lesklým opaskom, všetko priliehavé, vykresľujúce jej pekne formované tvary. Veľké zlaté náušnice sa jej leskli v lúčoch večerného slnka, v ruke cigareta.

“Fíha... naozaj nejdeš vystupovať?”

“Naozaj. Fasa hrali, nie? Páčilo sa ti?”

“Veľmi. Škoda, že už skončili. Ideme za nimi?”

Tajomne sa usmiala: “Mám lepší nápad. Ukážem ti moje vystúpenie, ak chceš. Zatiaľ sa každému páčilo. Si hovoril, že si od filmu. Ja som len taká romani čhaj, vieš, sama sa do toho biznisu nedostanem, medzi bielych... Ale tu je veľa ľudí. Podme na hrad, tam je to najkrajšie.”

Videla mu na očiach, že si nie je istý, či je to dobrý nápad.

“Anita, za chvíľu bude tma. Veľmi rád s tebou pôjdem kdekolvek, ale tam je to také... nie je to bezpečné.”

“Bojíš sa? Ja som tam už prespala, ešte s mojím bývalým. Ale keď nechceš...”

Či sa bojí? Peter si nebol istý, či nerobí hlúposť. Vôbec ju nepozná. Možno je fakt talentovaná umelkyňa, či už ide o spev, tanec alebo čokoľvek; chce mu to predviesť. Alebo jej je jednoducho sympatický. Ale takisto je možné, že v lese čaká zopár jej rómnych priateľov, sú dohodnutí, rana po hlave, a Peter sa preberie s otrasom mozgu, bez peňaženky a bez dokladov. Inokedy by konal uvážlivejšie. Mal by zavolať do penziónu, že bude meškať, ale mobilný telefón neukazoval žiaden signál; sú mimo civilizácie. Rýchlo sa s Anitou predierali medzi pripitou mládežou. Petrove starosti rýchlo ustupovali zvedavosti, či má

Anita pod minisukňou nohavičky. Ťahala ho za ruku na malé parkovisko, k starému pestro pomalovanému terénnemu vozidlu; aký kontrast oproti nablýskaným autám hostí chaty Hubert.

„Môžeme sa odviezť.“-zamávala kľúčikmi. Pri aute však postával zavalitý Róm, zrejme strážil obsah.

„Kaj džas, maličká? To je auto kapely Zlodeji koní. Zmizni.“

„So hí, more, čo ma nepoznáš? Som Feriho stará láska. Dal mi kľúče, máme doviezť nejaké demižóny s vínom.“

Chlapík sa mračil, nebol si istý: „Idem sa Feriho spýtať. Čakajte tu zatiaľ.“

Len čo zmizol v dave, Anita odomkla auto a strčila do Petra: „Tak poď, rýchlo!“

„Anita... šlohla si Ferimu kľúče?“

Mykla plec, sadla si za volant: „Tak ideš?“

Akoby náhodou nechala jednu nohu spustenú von, videl jej pod sukňu. Jej nahé pohlavie sa otváralo ako púčik exotickkej kvetiny uprostred pralesa čiernych kučier. Ani nedýchal. Neváhal a vliezol dnu. Zabuchla dvere, naštartovala a vyrazila. Z asfaltky vedúcej dolu do dediny odbočila na hrboľatú lesnú cestu, vedúcu k horárni pod hradom. Peter sa len chytal sedadla, v prítmí večerného lesa sa rútila do zákrut ako blázon.

„Máš vôbec vodičák?“

Kúzelne sa usmiala: „Auto ide na benzín, nie na vodičák.“

Bolo to krásne šialené. Kedysi Rómovia takto nespútane jazdili na koňoch. Dnes ich vymenili za autá. A Zlodejom koní ich tátoša ukradla táto divoška... Pri horárni ostro zahla do kríkov a zastavila. Pozrela na Petra: „Páčim sa ti?“

„Si krásna. Všade.“

„Takže si videl. Prosím ťa, spravíš ma najprv jazykom? Mám to veľmi rada.“

Keď vykrikla od rozkoše, takmer sa urobil do nohavíc.

„Pusti ma dnu.“-žobral dychtivo. Pohládila ho po vlasoch: „Šetri si sily, ešte ich budeš potrebovať.“

Vystúpila. Mal pocit, že vyletí z kože, ale poslušne kráčal za ňou. Minuli tmavú zamknutú horáreň, a za pár minút boli hore na hrade. Vietor utíchol, slnko práve zapadalo za obzor, ale prežiaraná obloha ešte dávala skaliskám nežný oranžový nádych, len doliny sa ponorili do tmy. V domčekoch hlboko dolu žiarili svetielka, vyššia moc hore na oplátku zažala hviezdy, i Mesiac vyšiel z úkrytu. Možno chcieť krajšiu kulisu? Ako filmár by Peter povedal: neskutočný gýč. A gýč nemôže byť pekný, ak poteší? Peter nevedel ani to, ako zo seba dostal posledné kúsky šiat. Vnikol tak nástojčivo, až vykrikla. Chvíľami ho tíšila, brzdila, stiskom oddaľovala posledné dejstvo. Nevnímal nič, len ju. Kdesi čítal o ženách, ktoré v intímnych chvíľach dokážu rozvlniť svalstvo svojho vnútra vo vzrušujúcej masáži, no nikdy nečakal, že niečo podobné zažije osobne. Keď sa definitívne pretrhli hrádze, takmer strácal vedomie v explózii, hviezdy tancovali na nebi.

Chvíľu ticho ležali vedľa seba, zadýchaní, Peter si len postupne uvedomoval, že zažil niečo, pre čo hodno i čakať celý život, i umrieť. Mlčal, akoby sa bál narušiť posvätnosť okamihu. Až keď sa Anita zdvihla a zapálila si cigaretu, povedal potichu: „Ďakujem.“

„Chcel si predsa vidieť moje vystúpenie, nie?“

„Len som nevedel... teda, nebol som si istý...“

Položila mu prst na ústa, aby mlčal.

„Skús si predstaviť rozprávku. Skús si predstaviť, že ja som vtelenie Cigánky, ktorú pred tristo rokmi hodil žiarlivý manžel do priepasti. Odtiaľto. A že odvtedy len chodím a hľadám frajera, čo by ma vyslobodil zo zakliatia.“

Prekvapene na ňu v prítmí pozeral.

„To bude tvoje vystúpenie? Počul som tú povesť. Od krčmára v horárni.“

„Takže poznáš. A teraz si skús predstaviť: zjavujem sa len jeden deň do roka, na svätého Jána. To je dnes do polnoci. Potom sa vždy na rok stratím. Aby som sa vyslobodila, potrebujem nájsť mládenca, ktorý sa do mňa zamiluje, ktorý uverí môjmu príbehu, a ktorý v objatí so mnou skočí

do priepasti. Tým kliatba pomynie, obaja prežijeme a môžeme spolu šťastne žiť.“

Peter opäť cítil ono podivné mrazenie v chrbte: „To je ako v pesničke, čo spieval Feri s kapelou. Milenci, ktorí skočili z hradieb.“

„Áno, lenže Feri ten príbeh prerobil podľa jednej balady. V mojom príbehu milenci nezahynú, ale sa z nešťastného páru stane šťastný. Len on musí uveriť jej.“

„A keď jej neuverí?“

„Celý život ho bude trápiť túžba. Celý život sa sem bude vracat v nádeji, že ešte stretne svoju milenkú.“ –zahasila cigaretu a uprene sa zadívala do Petrových očí: „Feri mi neuveril. A odvtedy sem chodí, už päť rokov. Ty by si mi uveril?“

Peter mal v duši zmätok; akú hru s ním hrá toto dievča? Chce hrať v ochotníckom divadle, či vo filmovej rozprávke? Alebo je šibnutá? Ušla z liečebného ústavu pre závislých, zriadeného v neďalekom Coburgovom zámku na Prednej Hore?

„Akože... či uverím, že rozprávka pravdivá? Že naozaj ty si tá, čo... a že či by som ja dokázal s tebou skočiť?“

Hľadela naňho, videla jeho pohľad, pri mesačnom svite sa jej v oku zaleskla slza: „Nie, neveríš mi. Nikto mi neverí. Musím čakať ďalej...“

Ohromene na ňu hľadel, srdce mu zvierala ľútosť. A zrazu sa roztopašne rozosmiala: „No čo, filmár? Bola by zo mňa fasa herečka?“

Ohromne sa mu ulavilo: „Perfektná. Fantasticky si to zahrála. Už veľa nechýbalo, a fakt sa s tebou vrhnem do priepasti.“ Pohladel ju po hustých dlhých vlasoch. Usmiala sa: „Tak si ešte chvíľu oddýchnime.“

Po búrlivom milovaní a podivnej scénke to nebol zlý nápad. Peter asi zaspal, lebo zrazu sa strhol a pozeral na hodinky; bolo niečo po polnoci. Vedľa seba nahmatol len lístie a mach.

„Anita?“

Dievčina zmizla. Bola vôbec, či sa mu to len snívало? V tme pozbieral veci a začal sa predierať kroviskami; tadeto sa snáď dostane k bráne a dolu na cestu. Cítil sa neopísateľným spôsobom

šťastný a bezstarostný; keby sa teraz pošmykol a zrútil, už bolo všetko jedno... Stretne ešte niekedy tú záhadnú divožienku? S námahou sa dopotácal k horárni, cestou viackrát spadol a bolestivo si vytkol členok. V tme zazrel tancujúce svetlá bateriek, začul hlasy. Halúzky ho šibali do tváre, a keď sa krovie konečne rozostúpilo, videl zaparkované terénne auto rómskej kapely, tam, kde ho s Anitou nechali. Pri ňom Feri s bodyguardom, Juraj Bán i chlapík z miestneho úradu; práve sa dobýjali dnu.

„Kľúčiky sú ešte v zapalovaní.“-ozval sa úradný – „a my sme si mysleli, že ušli dolu. Spoznali by ste ich?“

„Tú mladú kurvu cigánsku určite.“- prikývol bodyguard zachmúrene, výrok mal v sebe čosi komické, veď on i jeho chlebobdarca patrili k tomu istému etniku – „Toho chlapíka neviem, možno.“

Peter inštinktívne ustúpil do kríkov. Čosi zapraskalo, bodyguard hrubou silou otvoril auto. Feri začal chvatne prehľadávať kabínu i batožinový priestor, či nič nechýba.

„Doriti, niečo ma tu pichlo.“-vytiahol čosi spod sedadla. Juraj Bán mu posvietil baterkou. Feri vytiahol maličkú ružu, veľmi tmavú bordovú odrodu, pri troche fantázie sa dalo povedať, čiernu ružu.

V útulnom bare bratislavského korza bolo prázdno, dovolenková sezóna vrcholila. Peter zamyslene hladil orosený pohár miešaného drinku, kým jeho bradatý náprotivok dopíjal fernet.

„Čo si o tom myslíš, Vilo? Porozprával som ti celý príbeh, každý okamih a každú vetu toho dňa mám zaznamenanú v pamäti, ako film. Nejde mi robota, neviem sa sústrediť, neviem, čo so sebou, myslím len na to dievča. Ty máš školy, študoval si všetko od teológie až po mystiku a okultné vedy, píšeš o tom do časopisov, keď mi ty neporadíš, asi už nikto.“

Bradatý Vilo si objednal ďalší fernet a prehrabol si hustý porast: „Keď si ju prvý raz stretol, bol si prekvapený, kde sa tam vzala. Povedala ti, že niekoho hľadá. Tým sa mnohé vysvetľuje. Možno hľadala teba, len si ešte nebola istá.“

„Dobre, ale chceš povedať, že tá jej rozprávková story môže byť pravdivá? Hradné strašidlo v podobe neodolateľnej Cigánky, teraz, v 21. storočí?“

„O čo je toto storočie onakvejšie? O čo je dnes menšia potreba snov, túžob, ilúzií a rozprávok?“

„Neodpovedal si mi na moju otázku.“

„Prečo chceš hneď vedieť odpoveď na všetky otázky? Nepochopil si, akú krásu v sebe skrýva tajomno, záhada? Väčšina náboženstiev stojí a padá na kúzle tajomstva, presahujúceho náš pozemský život... Ale dobre, chceš môj názor. Iste, možno je to mladá nádejná divadelníčka so zmyslom pre humor, povest' počula od krčmára Bána alebo niekoho podobného, a zahrála si s tebou takú hru. Ešte aj tú ružu podhodila do auta. Ale prečo by to všetko robila? Pretože si taký neodolateľný? Pretože si človek od filmu, a dúfala, že jej pomôžeš dostať sa do branže? Ale prečo potom bez stopy zmizla?“

„To je práve to, čo nechápem.“

„Takže skúsme pripustiť, rýdzo akademicky, že ona je ten príznak z rozprávky. Až keď sa v tebe sklamala, lebo si jej neveril, tvárila sa, že len hrala divadielko. Vieš, zažil som neveriteľné príbehy, všeličo je možné. No, čokoľvek urobíš, je to tvoje rozhodnutie a tvoj život.“

„Nemám veľmi čo stratiť.“

„To je pravda. Stratil si rodinu, stratil si vieru v lásku i vieru v rozprávky. Ona ti dala všetko. Rad je na tebe, ak niečo chceš. Dnes máme koniec augusta. Jána je dvadsiateho štvrtého júna, máš teda desať mesiacov na rozmyšľanie, čo urobíš. A či jej uveríš. Skok do priepasti je možno symbol. Môže to znamenať skok do iného sveta, azda lepšieho, než je ten náš...“

„Toho názoru by bol nejeden samovrah.“- poznamenal kyslo Peter.

„Samozrejme. Myslím to ako metaforu. Akože vrhnúť sa do niečoho... V živote by som ťa nenahováral na nejaké životu nebezpečné aktivity, božechráň. Nemôžem ti povedať, čo máš robiť, Peter. Na to musíš prísť sám. Ale keď tvoj život bez toho dievčaťa za nič nestojí, potom naozaj nemáš čo stratiť.“

Júnové leto bolo horúce a Juraj Bán čapoval jedno pivo za druhým; potil sa a myslel na dozrievajúce marhule. Zanedbáva záhradu, už by mal nechať toto bufetárske remeslo mladším. Zo zasnenia ho vyrušili dvaja návštevníci. Jeden z okresnej polície v Revúcej, druhého nepoznal.

„Pivko, páni?“

„Sme v službe, inokedy, Ďuri báči.“ – riekol okresný – „Máme na vás otázku. Tento týždeň sa v revúckom hoteli Magnezitár ubytoval istý turista z Bratislavy. Predvčera ráno povedal recepčnej, že ide na výlet na Muránsky hrad. Odvtedy ho nikto nevidel. Jeho auto sme našli odstavené v dedine. Tak my len, či ste ho náhodou nezazreli. Skoro každý, kto ide na hrad, sa tu zastaví.“

Ukázal Bánovi Petrovu fotografiu. Bán skúmavo hľadel na obrázok, zdvihol husté obočie: „Videl som ho. Teraz nie, ale vlni sa zastavil. Keď sme tu mali folklórny festival.“

„Vy si pamätáte niekoho, kto tu bol vlni? Všetka česť...“ – cudzí muž vyzeral nedôverčivo.

„Hej, lebo vtedy hudobníkom zmizlo auto... ale, čo vám budem rozprávať, na tom nezáleží.“ – Bán zamyslene pozrel do kalendára na stene a po chvíli pokračoval: „Asi viem, čo je s tým človekom.“

„Viete? No tak nám to povedzte, Ďuri báči!“

Bán ťažkým krokom vyšiel spoza pultu, bez slova, kývol obom, aby ho nasledovali. Kúsok od horárne smerom k hradu, v tieni košatých stromov, stál kamenný pomník z čias prvej republiky. Pamätník kniežata Coburga, nemeckého šľachtica a neskôr bulharského cára, posledného majiteľa Muránskeho hradu.

„Čítajte, čo je na tam napísané.“ – povedal. Cudzí policajt vyzeral nechápavo, ale okresný mávol rukou, akože Bán je čudák, treba byť trpezlivý. Na pomníku čítali zdobený nápis: „Za svojho života z tohto miesta s rozkošou hrad Muráň a šíre lesy svojho panstva pozoroval, teraz blažený z nebeských výšin na nás pozerá.“

„Vidíte?“ – Bán s pietnou úctou utrel prach z rodového erbu – „Coburg miloval toto miesto, často ho navštevoval, hoci sa stal bulharským cárom. Vraj sem chodieval pravidelne na Svätého Jána. A to, čo tu Coburg celý život hľadal, napokon našiel ten človek na fotografii, čo ste mi ukázali.“ – Bán sa usmial ako človek, ktorý vie svoje – „A keďže to našiel, vy ho darmo hľadáte, nikdy ho nenájdete.“